

Prologas

Ankstyvas pavasaris

Kai Aleksė pagaliau išvalė kraujo dėmes savo gerajame vilnioniame palte, jį dėvėti jau buvo per šilta. Pavasaris atslinko, kad ir nenoriai; blyškiai melsvų rytmečių spalvos neryškėjo, juos keitė drėgnos niaurios popietės, o užsispyręs šerkšnas nusėjo kelią aukštais purvinais morengais. Bet maždaug kovo vidury vejos ruožuose tarp akmenimis grįstų senojo universiteto miestelio takų sniegas ėmė težti, iš po tirpstančio jo sluoksniu išniro šlapi juodi žemės plotai su susitaršiusiais žolės kuokštais, ir Aleksė, įsitaisiusi ant paplatintos paminkštintos palangės viename iš viršutinių slaptųjų kambarių, esančių pastate adresu Jorko g. 268, netikėtai sau pačiai atsivertė brošiūrą „Reikalavimai kandidatams į Letos Namus“.

Ji girdėjo, kaip ant židinio atbrailos tiks laikrodis, kaip klientams įeinant į drabužių parduotuvę arba žengiant laukan apačioje tilindžiuoja varpelis. Letos Namų nariai viršutinius slaptuosius kambarius meiliai vadino Lūšna, o komercinės patalpos pirmame aukšte įvairiais laikotarpiais priklausė batų parduotuvei, turizmo bei žygio reikmenų krautuvei, ištisą parą dirbančiam nedideliame prekybcentrio „Wawa“ filialui – pastarajame veikė ir užkandinė „Taco Bell“. Letos dienoraščiuose

iš anų laikų netrūko nusiskundimų dėl pupelių užtepėlės ir ant gročių čirškinamų svogūnų tvaiko, kuris veržėsi pro grindis, tačiau 1995-aisiais kažkas paskleidė kerus Lūšnoje ir ant užpakalinių, į skersgatvį vedančių laiptų, ir nuo tada bjaurūs kvapai su visam užleido vietą audinių minkštiklio ir gvazdikėlių aromatams.

Brošiūrą su Letos Namų rekomendacijomis Aleksė rado kažkuria dieną tomis miglotomis savaitėmis per incidentą didžiajame name Oranės gatvėje. Elektroninio pašto dėžutę tikrino vos vieną kartą, atgaivinusi seną stalinį Lūšnos kompiuterį, aptiko ilgą virtinę dekanų Sandou pranešimų ir atsijungė. Nekreipė dėmesio, kad jos telefono akumulatorius išsikrovė, numojo ranka į paskaitas, žiūrėjo, kaip šakos leidžia lapus ties gumbais tarytum žiedus besimatuojanti moteris. Ji išslavė podėlius ir šaldymo kameras – pirmiausia susitelkė į brangius sūrius ir lašišos filė paketus, vėliau griebėsi pupelių skardinių ir dėžių su sirupe permirkusiais persikais, pažymėtų NELIEČIAMOS MAISTO ATSARGOS. Kai viską sukirto, ėmė energingai užsisakinėti išsineštinį maistą, apmokėdama pinigais iš kol kas neuždarytos Darlingtono banko sąskaitos. Kelionė laiptais žemyn ir atgal taip vargino, kad prieš kibdama į pietus arba vakarienę ji turėdavo pailsėti, retsykiais nė nesiliesdavo prie valgio ir tiesiog užmigdavo ant paminkštintos palangės arba grindų, prie plastikinių maišelių ir į foliją suvyniotos taros. Niekas neužsukdavo pažiūrėti, kaip ji laikosi. Nė vieno nebeliko.

Pigi spausdinta brošiūra buvo susegta sankabėlėmis, ant viršelio – nespaltvota Harkneso bokšto nuotrauka. Po ja parašyta: *Mes piemenys esam*. Aleksės nuomone, vargu ar Letos Namų

įkūrėjai galvojo apie Džonį Kešą rinkdamiesi savo devizą, bet išvydusi tuos žodžius ji kaskart prisimindavo pokalėdinę savaitę, kai tįsojo ant seno čiužinio Leno skvote*, Van Naiso rajone, kai prieš akis sukosi kambario vaizdas, šalimais ant grindų buvo padėta pustuštė skardinė su spanguolių padažu, o Džonis Kešas dainavo: *Mes piemenys esam, perėjom kalnus, palikom avis, kai nušvito žvaigždė*. Prisimindavo, kaip Lenas apsivertė, pakišo pirštus jai po marškinėliais ir sumurmėjo į ausį: „Kokie sumauti piemenys.“

Reikalavimai kandidatams į Letos Namus buvo išvardyti galiniuose brošiūros, paskutinįsyk atnaujintos 1962-aisiais, puslapiuose.

Dideli akademiniai pasiekimai, ypač istorijos ir chemijos srityse.

Gabumai kalboms, darbinės lotynų ir graikų kalbų žinios.

Gera fizinė sveikata ir higiena. Pageidautini įrodymai, kad asmuo reguliariai treniruojasi ir laikosi sveikos gyvensenos režimo.

Tvirtos būdo požymiai ir gebėjimas elgtis diskretiškai. Domėjimasis ezoterika nepageidautinas, nes tai dažnai byloja apie asmens polinkį „nukrypti į pašales“.

Asmuo neturėtų jautriai reaguoti į fizinę žmogaus kūno realybę.

MORS VINCIT OMNIA.

* Skvotas – nelegaliai apgyvendintas namas. (Čia ir toliau – vert. past.)

Aleksė – jos lotynų kalbos žinios buvo, švelniai tariant, menkos – išsivertė frazę pasitelkusi žodyną: *Mirtis nugali visus*. Tačiau kažkas parašėje suraitė *irrumat* vietoj *vincit* ir mėlynu tušinuku veik užtepliojo pradinę frazę.

Letos Namų reikalavimus papildė priedas: *Reikalavimai kandidatams buvo sušvelninti dviem atvejais: dėl Lovelio Skoto (anglų kalbos bakalauras, 1909) ir Sinklero Belo Breivermano (jokio aukštojo išsilavinimo, 1950), bet rezultatai prieštaringi*.

Parašėje – dar vienas užrašas, šįkart akivaizdžiai Darlingtono pakeverzotas dantytu kaip elektrokardiogramos rodmenys braižu: *Dėl Aleksės Stern*. Aleksė pagalvojo apie kraują, juodai nudažiusį kilimą senajame Andersono name. Pagalvojo apie dekaną – apie baltutėlį šlaunikaulį, kyšantį iš jo kojos, apie ore sklindančią laukinių šunų smarvę.

Ji pastūmė aliuminio indelį su atvėsusiais falafeliais iš restorano „Mamoun’s“ ir nusišluostė rankas į Letos Namų trenin-gą. Nušlubavo į vonios kambarį, atidarė buteliuką zolpidemo ir po liežuviu įbruko vieną tabletę. Pakišusi delną po čiaupu, kurį laiką stebeilijo į vandens srovę, drėkinančią pirštus, ir klausėsi nykaus čiulpsėjimo, sklindančio iš nuotėkų vamzdžio. *Reikalavimai kandidatams buvo sušvelninti dviem atvejais*.

Pirmąsyk per keletą savaičių ji pažvelgė į merginą vandeniui aptaškytame veidrodyje ir pamatė, kaip toji mergina mėlynių nusėtu veidu kilsteli geltonais pūliais ištepliotus berankovius marškinėlius. Žaizda šone buvo gili, aplink ją odą dengė juoda pluta. Aleksė numanė, kad įkandimas gis sunkiai, jei žaizda apskritai kada nors užsitrauks. Jos žemėlapio kontūrai persimainė. Kranto linija pakito. *Mors irrumat omnia*. Mirtis išprievartauja visus.

Aleksė pirštais atsargiai prilietė įkaitusią raudoną odą aplink dantų žymes. Į žaizdą įsimetė infekcija. Apėmė šioks toks nerimas, protas ragino nepamiršti savisaugos, bet mintis telefonu išsikviesti automobilį, nuvešiantį ją į studentų sveikatos centrą – tektų atlikti veiksmų seką, kurią lemtų kiekvienas naujas poelgis, – slėgė kaip nepakeliama našta, o tvinkčiojimai save deginti pradėjusiame kūne rodėsi bemaž mieli. Galbūt ją išpils karštis, užvaldys haliucinacijos?

Ji apžiūrėjo išsišovusius šonkaulius ir mėlynas kraujagysles, besiraitančias po blykstančiomis kraujosruvomis kaip nutrūkę elektros stulpo laidai. Jos lūpos buvo šiurkščios ir suskirdusios. Aleksė atsiminė trečią vardą brošiūros paraštėse – trečią atvejį.

– Rezultatai aiškiai prieštaringi, – ištarė ji ir krūptelėjo išgirdusi kimų gargiantį savo balsą.

Nusijuokė, ir nuotėkų vamzdis, regis, sukikeno jai antrindamas. Galimas daiktas, ji *jau* karščiuoja.

Ryškioje fluorescencinių lempų šviesoje ji suėmė odą, suvarė pirštus į žaizdą ir žnaibė kūną abipus siūlių tol, kol ją užklojo skausmo skraistė; dar po akimirkos sąmonė maloningai aptemo.

Dabartiniai įvykiai klostėsi pavasarį. Tačiau bėdos prasidėjo aklinai tamsią žiemos naktį, kai Tara Hačins mirė, o Aleksė vis dar galvojo, kad išlips sausa iš balos.

Kaukolė ir Kaulai, seniausia iš slaptųjų draugijų, pirmieji iš aštuonių Šydo Namų, įkurti 1832-aisiais. Kauliniai gali girtis didesne gausa prezidentų, leidėjų, pramonės magnatų ir ministrų kabineto narių nei bet kokia kita draugija (visą jos alumnų sąrašą žr. priede C), ir žodis „girtis“, ko gero, čia taiklus. Kauliniai suvokia, kokie jie įtakingi, tad iš Letos Namų delegatų tikisi pagarbos. Jiems nepakenktų prisiminti savojo devizo: *Nesvarbu, esi turtingas ar vargšas, mirtis visus sulygina*. Elkitės taktiškai ir diplomatiškai, kaip dera jūsų pareigas atliekantiems, su Leta susijusiems asmenims, bet niekada nepamirškite, kad mes privalome ne glostyti šviesiausių ir geriausių Jeilio protų savimeilę, o įkūnyti gyvuosius nuo mirusiųjų skiriančią užkardą.

– Ištrauka iš „Letos gyvenimas:
Devintųjų Namų procedūros ir protokolai“

Kauliniai, aiman, laiko save titanais, apsuptais niekingų pašlemėkų, bet nieko čia nepadarysi. Ir kodėl turėčiau dėl to niurzgėti, kai galiu džiaugtis stipriausiais gėrimais bei dailiomis mergužėlėmis?

– Džordžo Petito dienoraštis iš Letos Namų laikų
(Seibruko koledžas-bendrabutis, 1956-ieji)

Žiema

Aleksė, avinti auliniais, skubėjo per Bainikio bibliotekos aikštę, žingsniai garsiai aidėjo tarsi svetimame pasaulyje, išklotame švariomis kvadratinėmis betoninėmis grindinio plokštėmis. Milžiniškas retų knygų kubas tarytum pleveno virš apatinio aukšto. Dieną jo sienos atrodė gintarinės spalvos, ir pastatas žioravo kaip auksinis avilys, labiau panašus į šventyklą negu į biblioteką. O naktimis priminė mauzoliejų. Čionykštė universitetinio miestelio dalis nelabai derėjo su kita Jeilio dalimi – jokių pilkų akmenų ar gotikinių skliautų, jokių maištingų raudono mūro išsikišimų; pasak Darlingtono, tie statiniai tik atrodo kolonijinio stiliaus, o iš tiesų tokie nėra. Jis paaiškino, kad Bainikio biblioteka atspindi architektūrą šioje universitetinio miestelio zonoje ir gerai susilieja su aplinka, bet Aleksė vis tiek jausdavosi lyg atsidūrusi fantastiniame aštuntojo dešimtmečio filme, kuriame studentai vilki aptemptus kombinezonus arba per trumpas tunikas, malšina troškulį kažkokiu skysčiu, pramintu „Ekstraktu“, ir ryja maistingąsias piliules. Net ir aukšta metalinė skulptūra – Aleksė jau žinojo, kad ji sukurta skulptoriaus Aleksandro Kolderio, – jai panėšėjo į gigantiškos lavos lempos negatyvą.

– Ten Kolderis, ir tiek, – kuždomis ištare ji.

Kaip tik taip vietiniai kalbėdavo apie meną: kūrinius įvardydavo jų autorių vardais. Skulptūras vadino Kolderiu. Drobės – Rotku. Pastatus – Noitra.

Aleksė vėlinosi. Vakaroti pradėjo su gerais ketinimais, pasižyžusi sėsti prie esė apie šiuolaikinius britų romanus, reikšmingai pasistūmėti į priekį ir pasilikti apščiai laiko nusigauti į vietą, kur vyks pranašavimo ritualas. Bet užsnūdo vienoje iš Sterlingo bibliotekos skaityklų, užgulusi Džozefo Konrado „Nostromo“ egzempliorių, kojomis atsirėmusi į šildymo sistemos vamzdį. Pusę vienuoliktos krūptelėjusi pakirdo; jos skruostu buvo nutįsusi seilė. Išgąstingas Aleksės riksmas „Velnias!“ perskrodė bibliotekos tylą nelyg ilgavamzdžio šūvis; ji užsimetė kuprinę ant peties, šaliku prisidengė veidą ir movė laukan.

Dabar perėjo Valgyklos pastatą ir nėrė pro rotondą, kurios marmurinėse sienose buvo išraižyti žuvusiųjų kare vardai ir budėjo akmeninės statulos – Taika, Ištikimybė, Atmintis bei Narsa, kone plikutėlė, vien su šalmu ir skydu, Aleksės manymu, panašesnė į striptizo šokėją nei į gedėtoją. Nukaukšėjusi laiptais žemyn, ji perbėgo Koledžo ir Giraitės gatvių sankryžą.

Universitetinio miestelio išvaizda savitai mainydavosi kiekvieną valandą ir kiekviename kvartale, todėl Aleksejui vis dingdavo, kad jį regi pirmąkart. Šiąnakt miestelis buvo virtęs giliai ir ramiai alsuojančiu nakviša. Žmonės, su kuriais ji prasilenkė pakeliui į ŠSS, tai yra Šefildo-Sterlingo-Stratkonos pastatą, tarsi sapne meiliai žvelgė vieni į kitus, pirštinetose rankose laikydami garuojančius puodukus su kava. Širdį nusmelkė baugiai keistas pojūtis, kad praeiviai sapnuoja ją, į tamsų patlą įsisupusią merginą, kuri pranyks, vos tik jie atsibus.

Šefildo-Sterlingo-Stratkonos pastatas taip pat snaudė, jo auditorijos buvo užrakintos, o koridoriuose vyravo blanki energiją taupančių lempučių šviesa. Aleksė užlipo laiptais į antrą aukštą ir išgirdo klegesį, aidintį vienoje iš paskaitų salių. Jeilio socialinių mokslų fakultetas ketvirtadieniais tenai rengdavo kino seansus. Mersė prisegė tvarkaraštį prie durų bendrabučio kambaryje, bet Aleksė nepasivargino ir juo nesusidomėjo. Ketvirtadieniais veiklos ji ir taip nestokojo.

Atsišliejęs į sieną prie durų į auditoriją stovėjo susikūprinęs Tripas Helmutas. Jis pakėlė akis apsunkusiais vokais ir linktelėjo atvykėlei. Aleksė netgi prieblandoje matė, kad jo akių baltymai pasrūvę krauju. Prieš ateidamas čionai tikriausiai prisirūkė. Todėl vyresnieji kauliniai ir liepė jam stovėti sargyboje. Arba Tripas pats pasisiūlė.

– Tu vėluoji. Jie jau ėmėsi darbo.

Praleidusi repliką pro ausis Aleksė dirstelėjo per petį ir įsitikino, kad koridorius tuščias. Aiškintis Tripui Helmutui neprivalėjo, beje, teisindamasi pasirodytų esanti silpnavalė. Aleksė įspaudė nykštį į griovelį, vos pastebimą apdailos plokštėje. Dalis sienos turėdavo atsilapoti sklandžiai, bet nuolat užstrigdavo. Ji petimi stipriai pastūmė duris, o kai šios drebėdamos atsivėrė, virste įvirto per slenkstį.

– Ramiau, smarkuole, – perspėjo Tripas.

Aleksė uždarė duris už nugaros ir nuslinko tamsiu siauru taku.

Deja, Tripas neklydo. Pranašavimo ritualas jau buvo prasi-dėjęs. Į senąją operacinę ji įžengė kaip galima tyliau.

Belangė patalpa buvo įsispraudusi tarp auditorijos ir kabineto, kuriame doktorantai vesdavo seminarus. Visų užmirštas reliktas kitados priklausė senai medicinos mokyklai, kol ši iš

ŠSS persikraustė į nuosavus pastatus. Maždaug 1932-aisiais Kaukolės ir Kaulų draugiją finansiškai rėmusio patikos fondo valdytojai užmaskavo duris nauja sienų apdaila. Aleksė žinias susirankiojo knygoje „Leta: palikimas“, nors turbūt reikėjo skaityti „Nostromą“.

Niekas nesiteikė atsisukti į Aleksę. Visų dėmesį buvo prikaustęs haruspikas; jo prakaulų veidą dengė medicininė kaukė, o blankiai melsvas abitas buvo aptaškytas krauju. Latekso pirštinėmis aptemptos jo rankos metodiškai naršė po žmogaus vidurius... Paciento? Tyrimų objekto? Aukos? Aleksė negalėjo tiksliai pasakyti, koku žodžiu pritiktų vadinti ant stalo gulintį vyrą. Tik jau ne „auka“. *Jis turi gyventi*. Viena iš jos pareigų – užtikrinti, kad žmogus neprarastų gyvybės. Atlaikytų sunkų išbandymą ir saugiai grįžtų į ligoninės palatą, iš kurios kauliniai jį atsigabeno. *O kas bus po metų?* – savęs paklausė Aleksė. – *Po penkerių?*

Ji nužvelgė ant operacinio stalo gulintį Maiklo Reiso kūną. Vyriškio dosję skaitė prieš dvi savaites, kai jis buvo atrinktas ritualui. Atverstą odą žemiau krūtinės prilaiškė plieniniai gnybtai, dėl to pilvo ertmė atrodė kaip žydinti puri rausva orchidėja, ties viduriu tviskanti sodriu raudoniui. *Po tokio pjūvio ant kūno neliks nė menkiausios žymės? Aha, taip ir patikėjau*. Vienaip ar kitaip, jai derėtų sunerimti dėl savos ateities. O Reisas kaip nors išsikapstys pats.

Aleksė nukreipė žvilgsnį į šoną ir jausdama, kad sutraukia skrandį, o burna prisipildo vario skonio seilių, pamėgino įkvėpti oro pro nosį. Kraupių sužalojimų buvo prisižiūrėjusi, bet tik kai šie darkė lavonus. Gyvos žaizdos – žmogaus kūnas, kurį nuo mirties teskiria skardus monitoriaus pypsėjimas, – kažkodėl baugino daug labiau. Paklausiusi vieno iš Darlingtono patarimų, ji atsinešė blogumą slopinančio cukruoto

imbiero, bet nedrįso graibyti saldainių iš kišenės ir jų išvynioti. Tik įsispitrėjo į vieną tašką erdvėje.

Tuo metu haruspikas ėmė garsiai skelbti raidžių ir skaitmenų sekas: Niujorko vertybinių popierių biržoje viešai prekiaujamų akcijų simbolius bei kainas. Vėliau jis pereis prie NASDAQ, EURONEXT ir Azijos biržų. Aleksė nė nebandė iššifruoti žinučių. Nurodymai pirkti ir parduoti akcijas arba nesiimti jokių veiksmų buvo pranešinėjami olandiškai – jai nesuprantama komercijos, pirmosios vertybinių popierių biržos, senojo Niujorko, oficialia kaulinių kalba. Susibūrus Kaulolės ir Kaulų draugijai, graikiškai ir lotyniškai mokėjo labai daug studentų. Taigi draugijos nariams teko pasitelkti mažiau populiarią kalbą reikalams tvarkyti.

– Olandiškus žodžius tarti sudėtingiau, – pasakė Darlingtonas. – Ir, beje, tai suteikia kauliniams dingstį viešėti Amsterdamė.

Darlingtonas, aišku, mokėjo lotynų, graikų ir olandų kalbas. Susišnekėdavo prancūziškai, kiniškai ir pusėtinai portugališkai. Aleksė buvo ką tik pasirinkusi antrąją ispanų kalbos lygį. Dėl pradžios mokykloje lankytų pamokų ir iš senelės prisiklausiusi ladino* kalbos posakių manė lengvai gausianti aukštus įvertinimus. Neatsižvelgė į tokius dalykus kaip tariamoji nuosaka. Bet šiaip ne taip gebėdavo paklausti, ar Glorija norėtų rytoj vakare eiti į diskoteką.

Kaimyninėje salėje, kur buvo rodomas filmas, dusliai nugriaudėjo šūvių papliūpa. Haruspikas nepatenkintas atplėšė akis nuo susiraizgiusios gličios rausvos Maiklo Reiso plonosios žarnos.

* Žydų-ispanų kalba.